
8982
III Aug. St. Dr. P

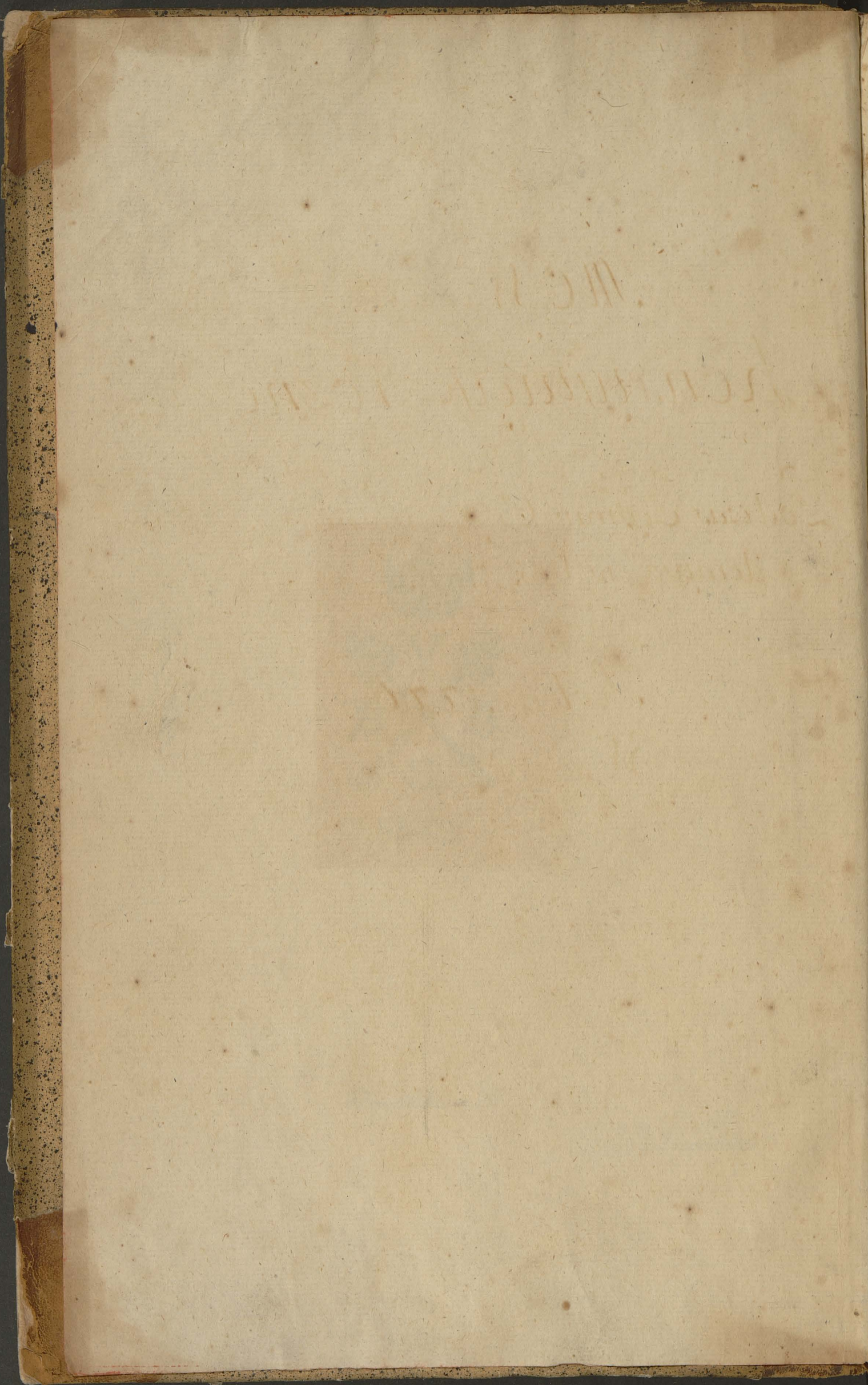
Bandthe 12.

3283 Praes.

VIII. a. 32.

19.

41. 1. 118.

MOWY
Konstytucye różne

Podczas Seymu Ordynaryjnego pod Konfe-
deracyą w Warszawie agitującego się
In Publicum

Roku 1776.
WYDANE.

M. C. H. A.

ACADEMIAE SCIENTIARUM

INSTITUTIONE

BIBLIOTHECA
VNIV. MAGELL.
CRACOVIENSIS.

89824

Z D A N I E
JASNIE WIELMOZNEGO
BRANICKIEGO
HETMANA W. K.

Na Seymie dnia 6. Septembris
1776. Roku.

O wykładow y dowodow przedemną mowiących:
Xięcia JMci Marszałka W. K. pierwszego y dy-
stygnowanego w Cyczyźnie Naszey Ministra,
J. W. Rzewuskiego Hetmana Polnego Kolegi mego, J. W.
Kasztelana Kamienieckiego, y zacnego Posła Mielnickiego
J. W. JMci Pana Markowskiego, o Proieckie danym do de-
liberacyi przymawiać się, byłaby to y WASZEY KROLE-
WSKIEY MOSCI y Stanom zgromadzonym rekapitulacya
mniej potrzebna y nieprzyjemna.

Czystość Interessu; zgwałcenie Praw; odmiana dawne-
go y dobrego rządu; w iestestwie swoim y w Proieckie do
deliberacyi wziętym okazie się.

Proiekt zawiera w sobie, że ani do Judykatury, ani
do Legislacyi żadnym Prawem wdawać się nie ma, y po-
dług opisow swoich, chce y zamyśla bydź tylko okiem
Rządzącego, ale ani rządzącą, ani samowładną Radą. W
teyże samey ustawie zostawuie sobie moc tłumaczenia Pra-
wa między Seymem a Seymem, zostawuie zawieszenie od
Urzędow wszystkich Magistratur & *quovis titulo* Obywatela,
ktobykolwiek Listow upominalnych y rekwizycjonalnych
słuchać nie chciał.

W pierwszym

W pierwszym, więcej zabiera nad Legislacyą; bo interpretować Prawo, iest więcej niż go stanowić; Przychylać go podług swego życzenia y *ad casum*, iest to uznać, że Prawo iest zrobione dla Rady, ale naprzeciw Obywatelom.

Suspendować od Seymu do Seymu Magistratury, iest byź wyższym nad Sędzięgo. Sąd każdy ma swoje Szale y granice, bez dowodu, y odvodu nie sądzi, z dowodu y odvodu wyznacza sentencyą; w tym zaś Proieckie, Sąd ni-by uchyla się, a kara się wyznacza, kiedy *Sententia lata ante Decretum*; bo wewszystkich krajach, a szczegulniey w Naszym, *Suspensa ab Officio*, iest kara Jofamilii.

Każdego Ministra powinność przewidzieć y ostrzedz. Przewidziałem y ostrzegłem, gdym miał honor *responsować* z Petersburga WASZEY KROLEWSKIEY MCI na Jego okolny List, y tego opisu Kopia w ręce Ministerii Nayiaśnieyszey Jmperatorowy Jmci oddałem.

W Listach przed-Seymowych na Seymiki zwykłych, też samę zachowałem czułość; Ostrzegłem Narod, ktoren się zwykł był żalić, że niewiadomy, albo późno ostrzeżony, nie był w mierze zaftawienia się za swoje Prawa.

Ostrzeżony, szedł czytą duszą za Uniwersałami WASZEY KROLEWSKIEY MCI, upewniony; w Uniwersałach nawet wyrażone słowa, twierdzą Jego były: że idzie na Wolny Seym; Szedł tym duchem iak zwykł zawsze byź zaufany w swoich Krolach. Płynęła krew y łyzy Obywatelkie y do tych czas płyną, a żadney o tym nie ma staranności ani zabiegu; Zaradzamy o rządzie, o Prawach, a niepytamy się czyśmy wolni? czy nie wolni? Wiedzą tu wszyscy zasiadający, iakie były Seymiki, kto był w domach aresztowany; Jednych na mieyscach przyzwoitych do funkcyi niepuszczono, drugich z rejestryka czytano; Jnnych mimo gwałt, przez cnotę utrzymanych, tu nieprzypuszczono; y

Skon-

Skonfederowane Stany Rzeczypospolitey nie zewszystkich wybranych Posłow, ale z dobranych podług swego żądania ulepiły ciało Rzeczypospolitey Seymującey.

Zamilczec o tym, byłaby podłość, y w Sercu Pańskim WASZEY KROLEWSKIEY MCI wydałaby się obrzydłą niepamięcią.

Słowa w Proiekcie wyrażone: że Rada Nieustająca wewnętrzną y zewnętrzną spokojność utrzymywać będzie; Są to słowa zawierające w sobie ogulność, a ta ogulność zawiera w sobie Traktaty, Soiusze, Woynę, y pokoy.

W coż się obroczą Scymy? gdzie się znaydować będzie istota Rzeczypospolitey samowładney?

Rada ta, samowładność w sobie zawierać będzie. Scymy upadną. Y nie trzy Stany, ale ieden Stan z Radą, decydować o całych czynnościach Rzeczypospolitey będzie.

Znam Ja KROLU NAYIASNIEYSZY wielość baiecznych wieści o mnie, regestr słow mniemanych; Ustnie y listownie dopraszałem się dobrotliwych względow WASZEY KROLEWSKIEY MCI, aby choć iedna była dowiedziona, lub kto wymieniony. W żądaniach moich, gdym żadney nie znalazł odpowiedzi, sam dla siebie publiczney zasiągam reparacyi. Niech się ten okaże, czy tu zasiadający, czy w Warszawie lub w Państwach Rzeczypospolitey będący; niech dowiedzie com mówił, y czym kiedy mówił przeciw Tobie NAYIASNIEYSZY PANIE? Mowiłem w Jntereffie Narodu, mowiłem com pisał; Wdzięcznym y wiernym WASZEY KROLEWSKIEY MOSCI iestem.

Wspomniałeś WASZA KROLEWSKA MOSC w kilkodniowey mowie swoiey, owe burzliwe chwile; Racz sobie przypomniec, pozwol bez podchlebstwa sobie powiedziec, ktoż był pierwszy nademnie? Szedłem w te ognie,
y w te

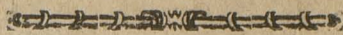
y w te ciernie, nie celem nagrody, bo mię WASZA KROLEWSKA MOSC znasz y czytasz w moim sercu, ale celem mocy przywiązania, ktore żyło w moim umyśle.

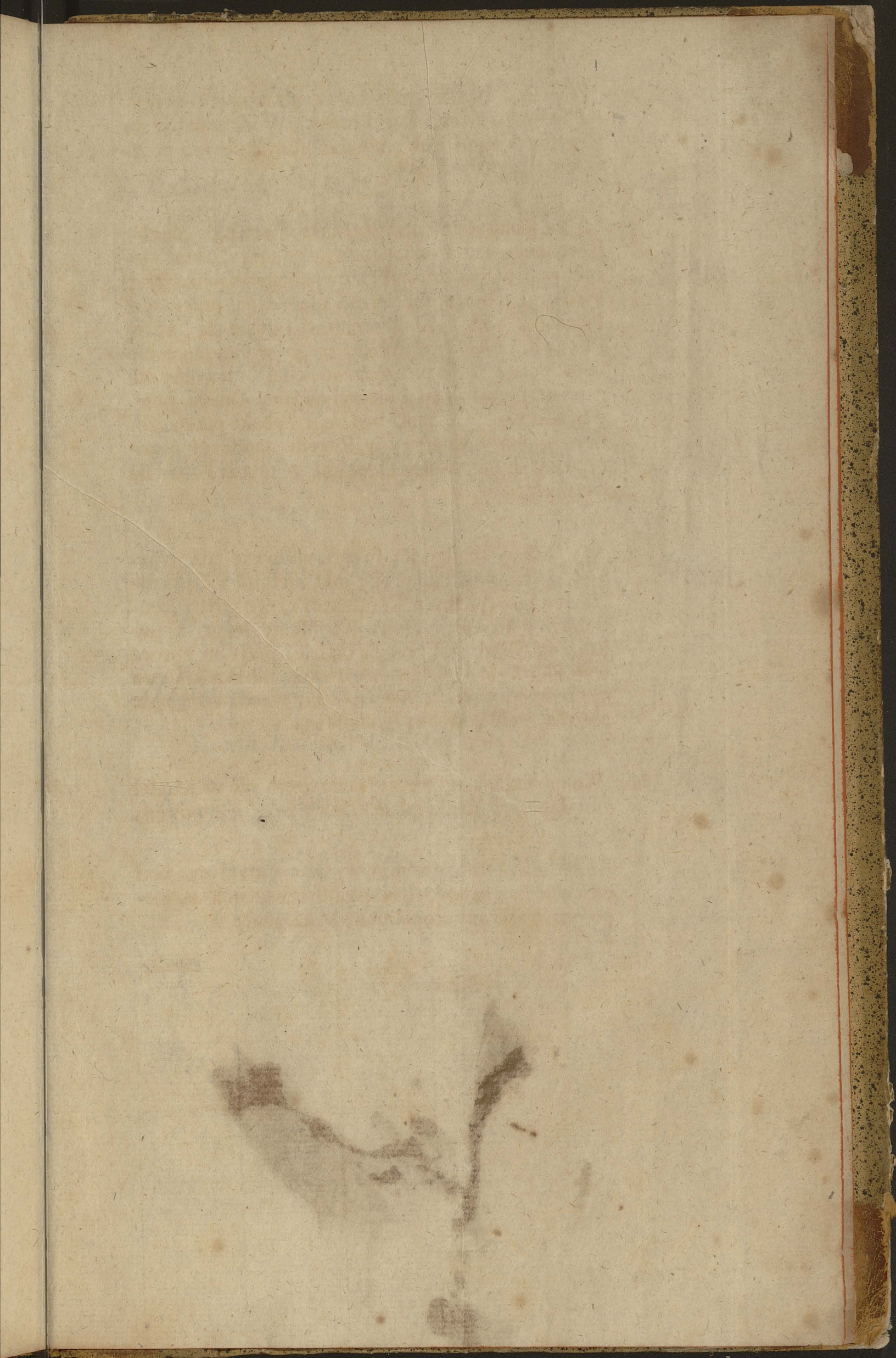
Nieday Boże y czego nie życzę, tey pory y tey chwili niepomyślnych! a doznasz WASZA KROLEWSKA MOSC, że ci, ktorzy się dziś nieodstępnie okazują, odstąpią; A my będziemy nieodstępni.

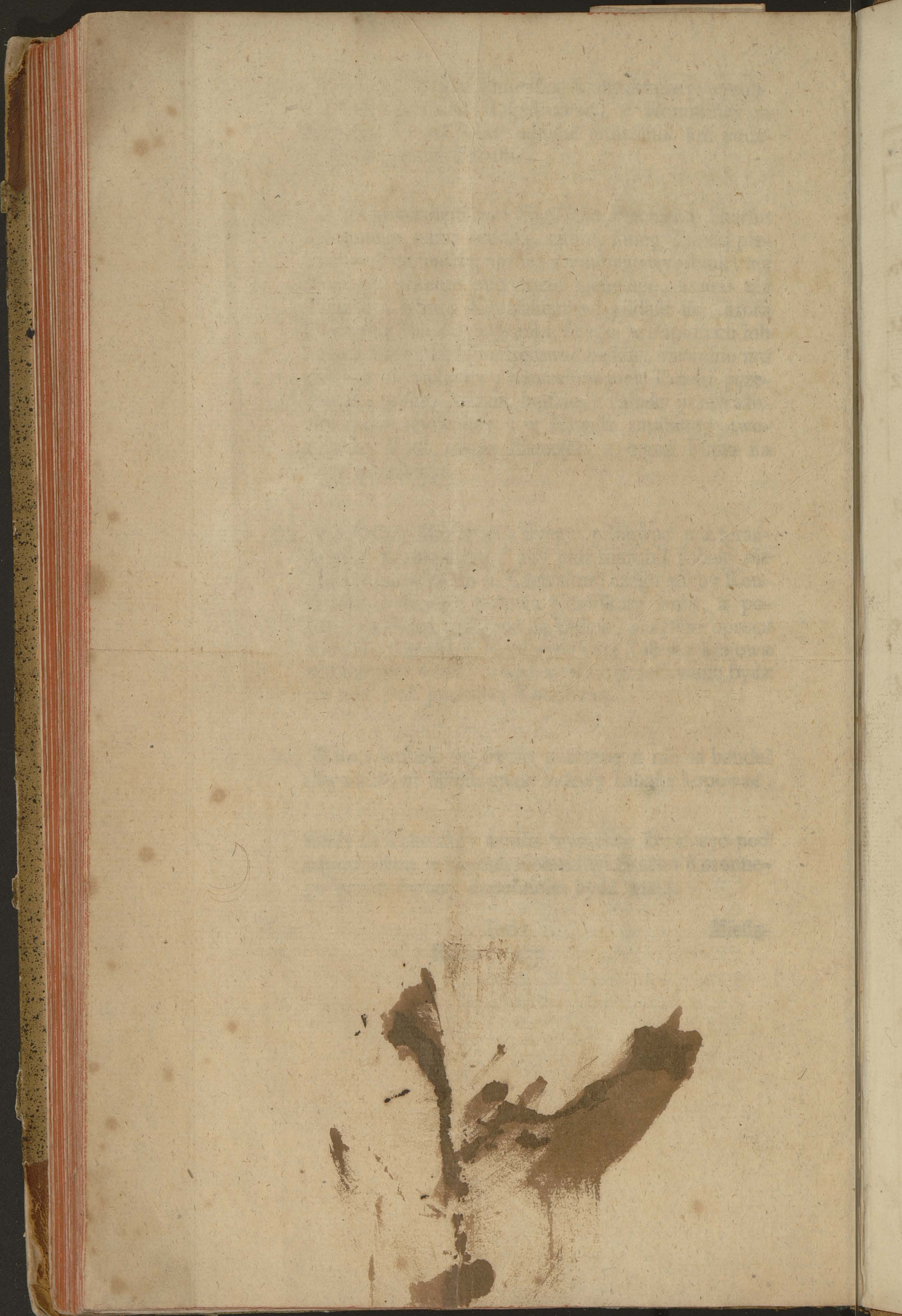
KROLU NAYIASNIEYSZY, niech się wrocą te czasy, gdzie za przywództwem WASZEY KROLEWSKIEY MOSCI w Jego koleżeństwie y z wielą tu zasiadającemi, w tym tu mieyscu, o to szczególnie okazałeś WASZA KROLEWSKA MOSC y My, tak żywą czułość, że Człowiek chociaż dystryngwowany y zacny, ale nie Judygena Polski, Dobra Krolewskie posiadował; Dziś, gdy ginie wolność, gdy Prawa z gruntu są wywroczone, racz WASZA KROLEWSKA MOSC nam bydź Przewodnikiem, lub pozwol siebie naśladować, a uznasz różność serc czystych, wolnych y nie dependujących od serc, w ten moment, y w tę porę sobie zniewolonych.

Wnioś tu świeżo głosem swoim, miłym przedtym w Pofelstwie, poważanym teraz w Senacie & in Ministerio J. W. JMć Pan Sosnowski Hetman Polny Litewski, że był ow Rzymianin wyflany z Xiegą białą po napisanie Praw, powrocif bez Prawa, bez Pisma, pęk Rozg, y pęk Toporow w ręku niosąc, dla okazania: że rząd bez kary bydź nie może. Wprawdzie przynioś te Instrumenta rządowe y rząd utrzymujące, ale razem wnioś tam z sobą pęk grzechow y występkow, ktorych tu Polska nie znała, y ktorymi brzydźili się Polacy.

Co zaś do Proiektu nowego, czyli nowo od połowy poprawionego, ten powinien poyść *ad deliberandum*. Przy Prawie mowię, y o deliberacyą lub odrzucenie onego dopraszam się.

REGISTER

Konstytucyi y Mowow w tej
 Książce Inayduigcychse
 Roku 1776.
 WYDANYCH

	Folio
Akt Konfederacyi Generalney oboyyga Narodow	1.
Mowa IW ^o Mokronoskiego S. W. Korony Marszał ka Konfederacyi przy zagaieniu Seymu miana	2.
Mowa IW ^o Oginskiiego S. W. Litt. Marszałka Konfederacyi W. Litt.	3.
Nota od Departamentu Interessow Cudzo- ziemskich, do W. Graffa de Stachelberg Posta Rosyiskiego	4.
Respons na Tei Note	5.
Mowa W. Rzewuskiego Hetmana Pol. kor.	6.
W. Lipskiego Karstela Seczy	7.
Mowa Krola Imzi	8.

REGISTR.

	Str.
Wiersze na pochwałę W ^o Mokronoskiego	9.
Mowa W ^o Kraszewskiego S. W. Korony	10.
W ^o Oginińskiego Marszałk. N. Litt.	11.
Douffala Łowczego N. Litt.	12.
Moc Ratyfikacji z Dworem Rosyjskim	13.
Mowa W ^o Olizara Stolm. Korony	14.
Kosiatkowskiego	15.
Gurowskiego Marszałka N. Litt.	16.
Deputacya do examinowania Rady Nieustającej	17.
Zdanie W. X. Lubomirskiego Marszałka W ^o Korony	18.
Mowa W ^o Rzewuskiego Hetmana P. Kor.	19.
Zdanie W. L. Braniczkiego Hetmana W ^o Korony	20.
Głos W ^o Nowowiejskiego Łowczy Wyszoj	21.

ordynacya

REGISTR

	Folio
Ordynacya Sądów Sejmowych	22
Mowa W. Gurouskiego Kawalek Przemyski	23.
..... X. Młodziejewskiego Biskupa Poznański	24.
Moc Ratyfikacyi z Dworem Wiedenskim	25.
Mowa W. Olizara S. N.	26.
Moc Ratyfikacyi Konwencyi Granicznej z Dworem Berlińskim	27.
Powinności y Władza Departamentów w Radzie Niewstaigcey	28.
Zdanie W. A. Lubomirskiego Marszałka Wielki	29.
Yotum Tegoz	30.
Mowa W. Kosciatkowskiego	31.
Akt Konwencyi między N. Królem Sycyjskim y Rzplą, a między Królem Sycyjskim Pruskim dla ułożenia granic	32.

REGISTR.

	Folio
Objasnienie Ustawienia Rady Nieustającej	33
Zdanie W ^o Oginińskiego Hetmana W ^o Wł ^o	34
..... Branickiego Hetmana W ^o Kow ^o	35
Mowa W ^o Markowskiego Stłnka Mielay	36
..... W ^o Arzewskiego Hetmana Dob ^o Kor ^o	37
Zdanie W ^o Chreptowicza Dob ^o Kor ^o Wł ^o	38
Mowa Króla Jm ^o	39
Deklaracya o Komisjach y Remisach z przeszłego Seymu wypadłych	40
Mowa W ^o Wiszowatego	41
..... Bouffata	42
Zdanie W ^o Lubomirskiego Marszał ^o W ^o Kor ^o	43
Projekt względem orzeczenia Seymu o Byw ^o Obywatelów Rzeczypos ^o	44
Zmniejszenie Expensy Cywilney przez Tęgi podane	45
Mowa W ^o Surowskiego Karzt ^o Przem ^o	46
..... Malachowskiego W ^o Sierag	47

Itos

REGISTR.

	Folio
Głos Jona Sanguszkha Wdy Wotymy	48.
- - - W Markowskiego	49.
- - - Korzeniewskiego	50.
- - - Bukara	51.
- - - Bierzynskiego Kaszt. Zytomir.	49.
- - - Zielinskiego	52.
- - - Sierakowskiego	52.
- - - Rzewuskiego H. P. K. 10 Olni	53.
- - - Jęgorz 12 Olni	54.
- - - Bierzynskiego	57.
Dochody Skarbu Koronnego	58.
Wydatki Koronne	59.
Mowa W Markowskiego	60.
Uwspieczenie Summ Ziemskich y Pozezuickich.	61. 59.
Obiasnienie Legis sumptuarie	62.
Universel der Kron-Schatz-Commission in Auschung des Schnupf und Rauch Taback Kommissyo R-ptej Skarbu Koronnego - Wlaka	63. 64.

11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

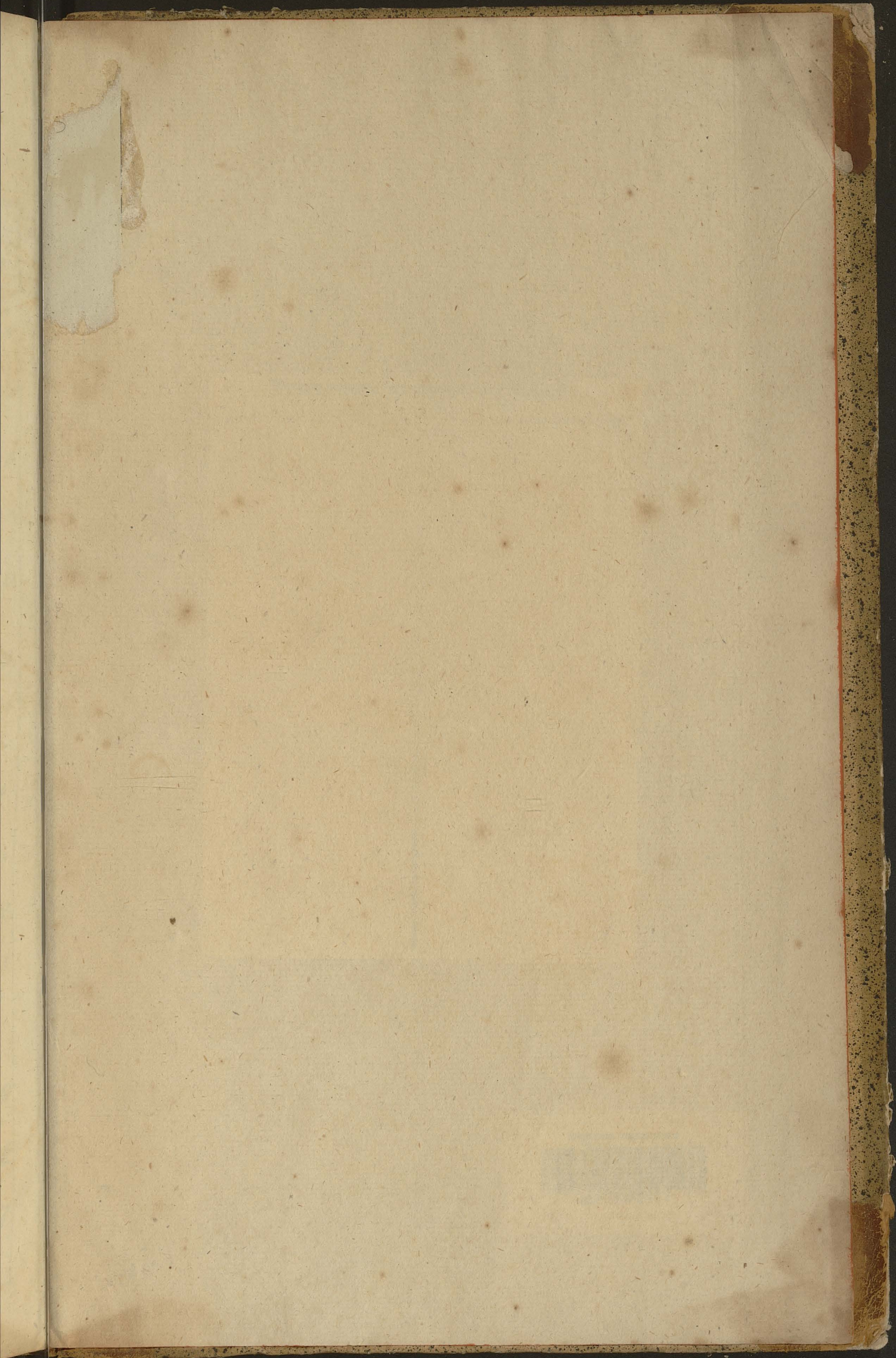
1500

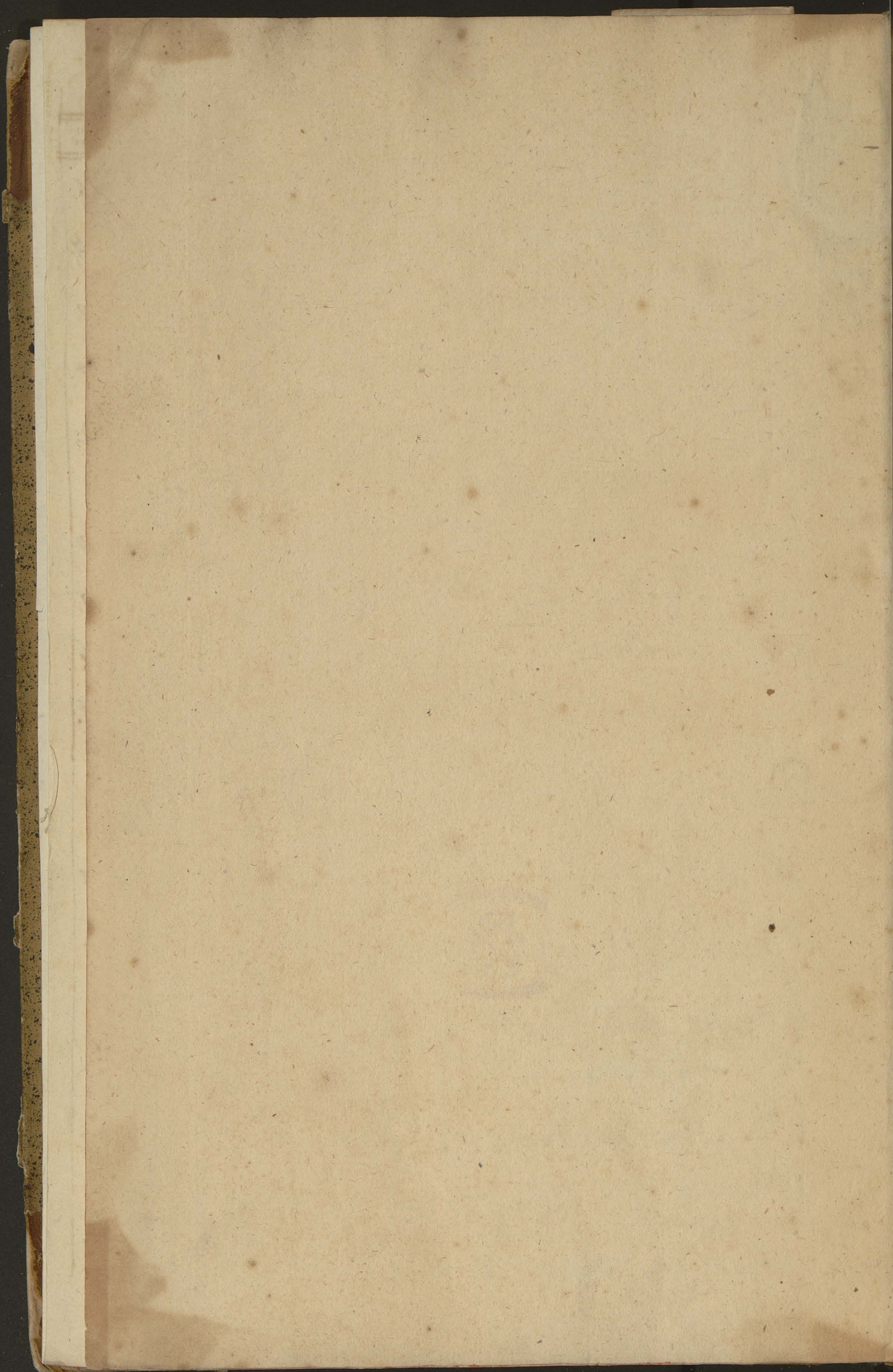
Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mostly illegible due to fading and bleed-through.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mostly illegible due to fading and bleed-through.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mostly illegible due to fading and bleed-through.

Termin zwrotu lub zgłoszenie prolongaty.

--	--

Biblioteka Jagiellońska

stdr0022117

2-166.

